

Aturuxo: un clamor cultural no Gondomar dos oitenta

Xulio Ríos

RESUMO

Reivíndicase a importancia da asociación cultural Aturuxo como pioneira en Gondomar do Val de Miñor de actividades culturais conducentes a formar unha masa crítica comprometida coa cultura galega en todas as súas variables, desde a lingua á defensa do patrimonio, promovendo así a autoestima colectiva. Salienta entre as actividades a celebración do Día das Letras Galegas, o Antroido, a romaría do Galiñeiro, exposición e sesión de cine.

ABSTRACT

The relevance of the cultural association Aturuxo is claimed as pioneer in Gondomar and Val Miñor. It functions as a promoter of cultural activities aimed at creating a critical thought regarding Galician culture -language, heritage, collective consciousness-. Of special relevance is the celebration of the Día das Letras Galegas -day of celebration of Galician literature- carnival, fair day in Galiñeiro, expositions and cinema sessions.

No comezo dos anos oitenta, o municipio de Gondomar, na periferia de Vigo, cunha poboación superior aos dez mil habitantes, semellaba vivir nunha especie de tempo interior, quedándose atrás con respecto a outros territorios do Val Miñor onde o turismo asomaba como renovado dinamizador do desenvolvemento, especialmente a través do auxe do urbanismo. Naquel Gondomar de restos de mámoas en Prado e de cultura castrexa en Donas, Chaín ou Vincios; de vías romanas e alto progreso na Baixa Idade Media; e dun lento posterior ir e vir, mesmo con retrocesos, que despois da guerra civil acusou as necesidades de emigrar buscando as Américas, todo semellaba varado no tempo.

Aínda formando parte da contorna do Vigo industrial, a súa base predominantemente agraria e a condición periférica connotaban un escenario de depresión reflectida na súa estrutura produtiva ou no calamitoso estado das súas comunicacións. Nada a ver coa excelencia que podería deducirse da vinculación da vila co Conde de Gondomar, o famoso diplomático don Diego Sarmiento de Acuña, nacido xustamente na parroquia de San Bieito en 1567, obxecto de primoroso estudo por parte de Lois Tobío, entre moitos outros. O seu pazo, de aspecto severo e castrense, conservaba entón aínda boa parte dos seus muros e garitas, ao longo de varios quilómetros, pero carecía da debida dignificación e recoñecemento ante os propios e estraños.

A vida cultural deste Gondomar, nese momento máis próximo ao pos-franquismo de Arias Navarro que á proto-democracia de Adolfo Suárez, era practicamente inexistente. O día a día transcorría ao ditado dos omnipresentes poderes fácticos (naturalmente encarnados nos mais selectos representantes do poder civil, represivo, relixioso e profesional), no mellor dos estilos novelescos do século XIX, nun contexto onde aínda había alguén que agardaba a que o seu “amo” lle dixese o que podía ou non facer. O subdesenvolvemento crónico, pese a unha inserción crecente no mundo laboral dos municipios próximos, era unha lousa abafante que expulsaba a todo aquel que ansiaba unha mellor expectativa.

A subversión de tal estado de cousas comezaba polo espertar das consciencias. E foi así que un pequeno grupo de persoas, todos eles entón con menos de trinta anos, atrevéronse a poñer en marcha unha iniciativa cultural que aspiraba a actuar de revulsivo fronte á parsimonia dunha vila desenganchada do impulso que parecía despuntar noutras partes máis dinámicas de Galicia.

XESTACIÓN

A asociación “Aturuxo” naceu formalmente en Gondomar o 17 de xaneiro de 1983. A xuntanza previa de constitución levouse a cabo o 9 de xaneiro de 1983, coa asistencia de Lina Carrillo Santiago, María del Carmen Otero Castuera, Mari Cruz Crespo Besada, Antonio Caeiro Rodríguez, Xosé González e Antonio Alonso Valverde. Quen isto escribe foi elixido presidente da xestora pasando a exercer o cargo de modo efectivo ata o 25 de decembro de 1983, cando foi relevado por María del Carmen Otero Castuera, asumindo entón como Vicepresidente. Quedou inscrita no rexistro provincial de asociacións co número 1091 da sección 1ª. Ademais de Xosé González Álvaro (Secretario) e Lina Carrillo Santiago (Tesoureira), entre os vogais cabe citar a Francisco X. Peña Villar, Mari Cruz Crespo Besada, Esperanza Arauxo Quintas e Manolo Casas Pajariño. O domicilio social situouse en Elduayen 15-2ºB, unha residencia particular, o que explica que unha das preocupacións primeiras fose atopar un local axeitado para celebrar reunións e outras actividades.

Primeiro foi solicitado sen éxito ao propio Concello e, despois, ao claustro de profesores do colexio público de Gondomar, que nunca chegou a se pronunciar.

O proceso constituínte arranca o seu debate nas semanas previas do Nadal de 1982 e mesmo con anterioridade, cando aínda se exploraba a posibilidade de crear un Cineclub (setembro de 1982), proceso no que participaban Manolo Casas Pajariño -administrador do cine de Gondomar-, Antonio Arauxo, Antonio Alonso, Mari Carmen Otero Castuera, Antonio Caeiro, Lina Carrillo Santiago e Xulio Ríos. Finalmente, optouse con acerto en crear unha entidade que prestase atención ao cinema, mais tamén a outros ámbitos da actividade cultural.

Entre os nomes que se barallaron para a entidade cabe citar: A Nosa, Enredos, Arrouhallo, O Río, Alborada, Galiñeiro, Vencellos, Xestas... Optouse por "Aturuxo" porque dalgunha maneira viña a sintetizar con natural expresividade a vocación dos seus integrantes de se comportar como un axente perturbador daquela monotonía e adormecemento que invadían a vida da vila.

Nunha especie de carta fundacional datada en abril de 1983, Aturuxo preséntase publicamente como unha Sociedade Deportiva e Cultural orientada a cubrir un amplo espazo, como unha entidade de vocación "aberta, pluralista, democrática e galega".

Entre as dimensións constitutivas da entidade cabe citar, en primeiro lugar, a preocupación por fuxir do elitismo. Do que se trataba é de instar un conxunto de actividades dirixidas ao gran público, de signo diverso, co propósito de configurar paso a paso unha masa crítica capaz de agrandar o pequeno núcleo iniciador. Isto non significaba renunciar a outros formatos mais selectivos pero o acento poñíase en lograr o máximo de participación, de impacto, para se consolidar como un referente pero, sobre todo, para axitar e instrumentar unha alternativa que puidese ter máis adiante expresión noutros campos. Iso explica que non descartase a organización de actividades deportivas, se ben nunca chegou a facerse.

En segundo lugar, o compromiso coa cultura galega en todas as súas variables, desde a lingua á defensa do patrimonio, instando a posta en valor do propio a fin de mellorar a autoestima colectiva. Gondomar ofrecía nese sentido grandes recursos de todo tipo que estaban sendo ignorados, desprezados, e que cumpría recoñecer e exaltar adecuadamente para gañar en autoestima colectiva e para establecer novas perspectivas para o desenvolvemento da vila.

En terceiro lugar, unha orientación aberta a outros campos que a fin de contas singularizaron a Aturuxo no movemento de asociacións culturais galegas de corte nacionalista. En especial, cabe citar a vinculación da defensa da identidade galega co compromiso a prol doutras culturas do mundo, alentando a curiosidade, o coñecemento e a cooperación internacional. Dende a reivindicación dun irmandamento co Gondomar de Portugal aos contactos desenvolvidos con actores doutros países, moi especialmente do leste europeo, foi esta unha dimensión diferencial naquel entón favorecida pola viraxe democrática que seguiu ao fin da ditadura franquista.

INTERVENCIÓNS SOCIOCULTURAIS

Desde o primeiro momento, Aturuxo tivo clara a importancia de intervir no eido da cultura procurando unha maior sensibilidade das institucións, comezando polo

Concello. Naquel ano 1983 (8 de Maio) celebrábanse as segundas eleccións locais da incipiente democracia e Aturuxo, sen entrar a oito nas pugnas políticas, compareceu elaborando un inventario de necesidades culturais e recreativas do Municipio para superar o estado de “abandono total” existente na altura nese eido. Aturuxo parte na súa diagnose de que as posibilidades de aproveitamento cultural no municipio eran “inmensas” como consecuencia simplemente “do pouco que se ten feito”.

O programa incluía aspectos como a creación dunha Casa da Cultura ou a habilitación de centros culturais nas parroquias; facer o inventario do patrimonio monumental, etnográfico e arqueolóxico municipal; creación dunha Biblioteca Pública; galeguización da toponimia local; unha radio comarcal mancomunada; a recuperación do Pazo do Conde de Gondomar; o irmandamento co municipio portugués de Gondomar xa citado, etc.

A reacción dos poderes instituídos foi sempre de inhibición e desentendemento, cando non de belixerancia. O caciquismo máis rancio instalado na Corporación Municipal actuaba ao seu antollo e viuse sorprendido polo xurdimento de mobilizacións cívicas (contra a instalación dunha formigoneira, por exemplo) que naquel momento representaron un punto de inflexión. Ata a prensa británica chegou a facerse eco do caso dun alcalde, o da vila (Lis), que pasaba á intervención municipal as facturas do seu dentista. O franquismo, que prolongaba a súa agonía nas filas da Unión de Centro Democrático, estaba desconcertado.

A ese desconcerto tamén contribuíu Aturuxo como evidencia dunha sociedade civil que quería mudar as cousas. Naquel Gondomar de vida calma, os indicios de desestabilización íanse sumando.

En xuño de 1985 publicábase unha declaración institucional situando a Aturuxo no contexto da rede de entidades galegas comprometidas coa revitalización da cultura popular, “diferenciada da servida en pratos oficiais”, partindo da idea de que “a cultura é a peza definidora do noso carácter nacional, da nosa condición de galegos”. Reafirmábase así esa vontade cooperativa e o compromiso co país, sen mingua dunha autonomía funcional que sempre exerceu sen interferencias de ninguén.

A modo de balance sinala: “O pouco que se fixo non foi para non seguir. Para continuar sobra que facer. Cómpre, iso si, unha maior sensibilidade por parte de todos: os menos, coa súa invariable reprobación inquisitorial; os máis, co seu apoio e aplauso atronador. Niso confiamos”. Intuíase xa entón unha despedida.

ACTIVIDADES

Entre as actividades desenvolvidas por Aturuxo na súa curta existencia, cómpre destacar as seguintes:

Celebracións do 17 de Maio, Día das Letras Galegas

No primeiro ano de vida, en 1983, elaborouse un boletín e levouse a cabo unha exposición e venda de libros en colaboración con diversas editoriais galegas. Ao ano seguinte, en 1984, o programa incluía a realización pública dun mural, unha exposición sobre a vida, obra e pensamento de Castelao, unha conferencia sobre Castelao por conta de Francisco Carballo e a presentación do libro colectivo “Castelao contra a

manipulación". Mantíñose a exposición e venda de libros galegos. O folleto distribuído na ocasión contiña as referencias que Castelao facía ao Conde de Gondomar no Sempre en Galiza, gabando as súas calidades e significando a relevancia do personaxe para Galicia, onde entón era un gran descoñecido.

Cómpre sinalar que naquel ano, o regreso dos restos de Castelao a Galicia desde Bos Aires, Arxentina, provocaban certo conflito político e social que tivo a súa proxección no eido cultural con propostas varias. Aturuxo sumábase así á condena do intento de apropiación da figura por parte dos herdeiros e continuadores dos que fixeran imposible a súa permanencia na propia Terra. O que para algúns representaba a normalidade democrática, para outros supoñía unha rotunda expresión de indecencia política.

Entroido

Hoxe en día, Gondomar destaca na celebración do Entroido cun nivel de participación popular e recoñecemento social destacado. As orixes desa feliz realidade hai que referencialas ao impulso daquel Aturuxo.

No ano 1983 organizouse un desfile de disfraces cunha proxección de cine e a colaboración do humorista "O Xestal", ademais da actuación do grupo de baile e gaitas de Donas, do propio municipio de Gondomar. Ademais, o "dragón" de Aturuxo fixo as delicias como reclamo para xentes de todas as idades.

Nese primeiro ano xa se contou con coplas que axudaron moito a que a iniciativa se consolidase: "que xa basta de caciques/e de tanto caciquear/o que queira que se pique/nós seguimos a cantar". Naquel febreiro de 1983, o alcalde Lis era obxecto da retranca: "¡Ai que home, ai que home!/ ¡ai que listo, ai que listo!/ El di que fai o que pode/ e nós ¡que carallo é isto!". Tamén os "favores" que "empeñaban a conciencia por calquera migalleira": "Un favor non é unha débeda, unha débeda

ESTAMOS EN TEMPO DE "ANTROIDO". ESTAMOS EN TEMPO DE POÑER
MUSICA A VERDADES QUE NON SEMPRE SE DIN. ESTAS COPLAS PO-
DENNOS AXUDAR. CUNHA PINGUÑA DE RITMO POPULAR DO MILLOR
PODE SOAR. ¡ PROBA E VERAS !

=====

ISTE NOSO GONDOMAR

Nós somos de Gondomar
Nós somos do Val Miñor
Aquí temos sí señor,
de cada casa o millor.

Temos viño, temos carne,
e boas noces a montóns,
e tamén moitos problemas
que agardan solucións.

Reclamamos con razón
o arranxo das carreteiras
non de calquera maneira
sí en boas condicións.

A de Vilas, a de Prado,
as dos adoquíns tamén,
pra naide pedimos mal
pra todos queremos ben.

Que xa basta de caciques
e de tanto caciquear
O que queira que se pique
nes seguimos a cantar.

Conto bó o da carteleira
a dos Cines Miramar;
colocada en plena aceira
¡é imposible non mirar!

E si non hai teléfono
como te vou a chamar;
Vou mercar un megafóno
¡xa estou farto de berrar!

Paraíso de infraccións
calles desaparecidas
¡Ai que lio, Ai que lio,
qué trancada mercadas!

O Lito di que non pode
que non pode facer mais
o servicio é de pena,
O Correo así vai.

E señores non me falen
de poñer un telegrama
é mellor quedar na cama
que o que sea xa sabrán.

En fin moito abandono,
en fin algo por demais,
cal si non tivera dono,
cal si foramos animais.

Xentiñas de Gondomar
oide ben este cantar
oide ben este cantar
é hora de despertar.

Que xa basta de caciques
e de tanto caciquear
O que queira que se pique
nós seguimos a cantar.

ANIMATE

PONLLE MUSICA

E A CANTAR :

ESTAMOS EN

TEMPO DE

ANTROIDO.

non é un favor, non fagas caso, paisano, vota, amigo, sen temor”. Ou vinculado a un urbanismo clientelar, tan común na época: “que se non te preocupes/que se non falta planos”...

As coplas, non obstante, eran anónimas, non ían asinadas por Aturuxo. Tamén se descoñecía a identidade do autor e do “notario” que as lía ante o público congregado. A expectación congregada arredor da súa lectura -mantíñanse en segredo ata o mércores de cinza- íría subindo de ano en ano.

En 1984 xa se aspiraba á creación dunha comparsa (de nome, Os Peliqueiros) e a elaboración e divulgación de coplas cunha carga crítica crecente calou de cheo na sociedade gandomareña. O Entroido prendeu socialmente, reforzado coa suma de grupos de baile e rondallas, alentando a cooperación coas asociacións de pais de alumnos e outros colectivos. Algúns deles chegaron a ser obxecto de presións polo poder local para se desmarcar da presunta “politización” destas iniciativas, intentando desactivar e domesticar o ton inconformista da celebración.

A partir do ano 1987 xa non era Aturuxo quen organizaba o Entroido. Toma o relevo unha comisión xestora que preside Antonio Arauxo Quintas e vincúlase case en exclusiva co Enterro da Sardiña.

Romaría do Galiñeiro

Esta foi unha das grandes iniciativas levadas a cabo, nomeadamente en colaboración cun grupo de veciños de Prado e Vilas, dúas pequenas comunidades sitas no cumio da parroquia de Morgadáns, ao pé do monte Galiñeiro, e co impulso de Xico de

Cariño, entón mestre na modesta escola de Vilas.

A primeira romaría tivo lugar o 26 de xuño de 1983 no Campo Grande de Vilas. Con tou con numerosas exposicións permanentes: de libro galego, de fotografía (Sendón ou Vicente, entre outros), obradoiros de artesanía, desfile de xigantes e cabezudos, monicreques, poesía... Tamén un programa de música e baile coa participación de grupos folclóricos de Galicia e Portugal, ademais de rock (Averno) ou o cantautor Xosé do Pacio ou o colectivo Paseniño. Houbo tamén concurso de fotografía, que se mantería na seguinte edición.

Aturuxo promoveu unha comisión organizadora específica na que participaban Roberto, Xico, Xulio e Francisco X. Peña Villar. Coa vocación de mostrar

outra maneira de facer as cousas e facendo gala da máxima transparencia publicouse o balance económico, cuns gastos de 181.240 pesetas e un déficit de 12.762 pts, divulgándose entre os veciños de Vilas para coñecemento xeral. Houbo unha grande implicación das xentes das dúas comunidades, ata entón moi illadas pola súa posición xeográfica, entusiasmando cunha actividade que lles procuraba un protagonismo e audiencia que antes nunca tiveran.

A IIª Romaría do Galiñeiro tivo lugar en Vilas o 23 de setembro de 1984 e contou coa participación do grupo de gaitas e colectivo Paseniño, o poeta Bernardino Graña, o grupo de baile do colexio O Sello (Cabral, Vigo), o grupo folclórico de Chafé-Portugal, Jei Noguerol, Pau de Arar, Atrc. Luso-Brasileiro, a canción portuguesa de Fernando de Braga, Xangar e o humor cáustico de Carlos O Xestal. Nesta edición houbo un sorteo dun completo xogo de cerámica de Buño, que estivo exposto nas semanas previas no comercio de Juan Domínguez en Gondomar.

As inclemencias do tempo afectaron ás previsións de asistencia e obrigaron a suspender parte das actividades previstas. O contratempo supuxo non só decepcións senón tamén perdas económicas significativas, o cal influíu no feito de non se celebrar ao ano seguinte.

Pero volveuse á carga. A IIIª Romaría do Galiñeiro levouse a cabo en 1986, o 20 de xullo. No programa incluíase, entre outros, a Fernando de Braga ou un recital de poesía con Viale Moutinho, Margarita Ledo ou Ánxeles Penas. Mantivéronse os grupos folclóricos, os monicreques, xogos, exposicións, nun exercicio de xenerosidade que contou co apoio altruísta de numerosas persoas e entidades. A festa foi un éxito especialmente tendo en conta que se trataba dunha actividade que entón se levaba a cabo sen axudas de ningún tipo, contando cos propios medios a non ser con pequenas colaboracións publicitarias.

Patrimonio

O Pazo do Conde de Gondomar foi sempre motivo de singular atención para Aturuxo, que impulsou a elaboración de documentos básicos sobre a súa historia. Dende o primeiro momento tentou formar unha comisión específica que en 1984 deu os seus primeiros pasos coa integración nela de Ramón Sestelo (quen logo sería alcalde da vila), José Luis Mosquera (concelleiro), Yemina López Ozores ou Antonio Caeiro. Esa comisión chegou a elaborar algúns informes sobre as características e o estado do pazo, suxerindo ideas con propósito divulgativo para un mellor aproveitamento deste espazo tan desaproveitado, nunha estratexia de optimización das posibilidades de Gondomar con base nos propios recursos.

Exposicións e cine

As exposicións foron un instrumento importante na axenda de Aturuxo para estimular o interese pola nosa cultura ou simplemente pola actualidade. Neste sentido, cabe destacar dúas especialmente. Unha primeira, levada a cabo do 15 ao 29 de xaneiro de 1984 centrada na figura de Castelao, contando cunha mostra de libros (a súa obra completa), de debuxos e fotografías de Castelao, “para coñecer a vida e a obra dun home consagrado a Galicia”.

A segunda a destacar versou sobre o Humor Galego, do 18 de marzo ao 1 de abril de 1984, reproducindo viñetas de Castelao, Xosé Lois O Carrabouxo, Quesada, Siro e

Xaquín Marín. Unha mostra que entusiasinou o público.

As exposicións levábanse a cabo no cine Gondomar, onde Manolo Casas Pajariño se desvivía por defender o negocio nun momento en que xa as salas se resentían. Para Aturuxo, esta alianza de intereses permitía dispoñer dun espazo digno e frecuentado por todo tipo de públicos. Manolo Casas suplía coa súa sensibilidade e empatía o desleixo das autoridades.

Este entendemento derivou tamén na elaboración de varios programas dirixidos especialmente ao público infantil. O domingo 12 de febreiro de 1984, por exemplo, proxeccións en horas de mañá as películas “Manoeliño” de Tonio Caeiro e “Livia”, de Doro Piñeiro, con exteriores rodados en diversos lugares de Gondomar (Vilaza, Mañufe, Vincios ou Pego Negro). Mais tamén se abría a contidos de marcado carácter comercial co propósito de espertar o interese, habituar e crear un público leal que puidésemos compartir.

Cultura da paz

A sensibilidade internacional estivo presente en Aturuxo desde o primeiro momento e isto facíaa diferente doutras asociacións do mesmo estilo existentes en Galicia.

No Día Mundial da Paz de 1983, o 23 de Outubro, inaugurouse unha exposición con artigos e recortes de prensa de varios países sobre o tema, acompañado de carteis realizados por artistas de diferentes países. Na realización desta exposición colaboraran as embaixadas de Polonia ou da URSS, así como a axencia de prensa Novosti, entre outros.

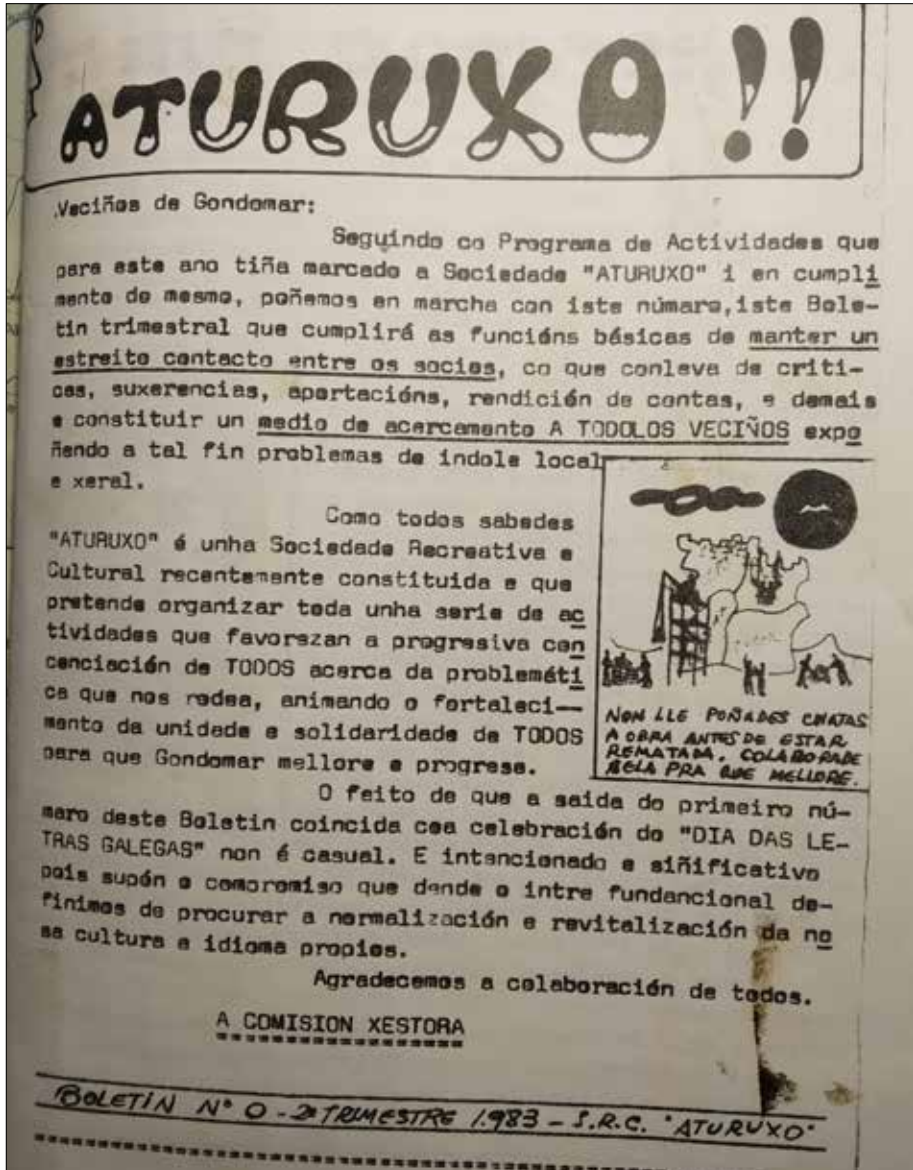
Baixo a denominación “Galicia pola Paz” abordábanse cuestións como o desarme, especialmente o nuclear, conflitos locais, a derruba dun avión surcoreano polas forzas soviéticas, ou tomábase claramente partido contra o ingreso de España na OTAN. A exposición tiña como base principal recortes de prensa diaria de varios países. Isto en tempos en que aínda non chegara a perestroika de Gorbachov e cando Ronald Reagan e Margaret Thatcher impulsaban a súa revolución conservadora cunha política exterior que minaba as posibilidades de supervivencia do que chamaban “imperio do mal”. Aturuxo inclinábase aquí a tomar partido polos “malos”.

Nunha carta dirixida a Aturuxo e datada o 8 de novembro de 1983, a Agrupación Cultural Sementeira de O Barco de Valdeorras interesábase por esta exposición, da que souberon a través do semanario A Nosa terra, mostrando a súa disposición para exhibila no seu municipio.

Boletín

Por último, Aturuxo tamén publicou un boletín informativo no segundo trimestre de 1983, asinado pola comisión xestora. Incluía artigos sobre o 17 de Maio, unha banda deseñada elaborada por Antonio Caeiro (considerado, entre outros, o gran ilustrador do equipo), e comentarios sobre o Pazo do Conde así como cavilacións sobre as expectativas ante unha nova corporación local, demandando, entre outros, participación con dereito a voz nas reunións da comisión municipal de cultura.

A actividade de Aturuxo naqueles breves pero intensos tres anos, ata 1986, cando variaron as circunstancias persoais dalgúns membros da súa directiva, contou co

inestimable apoio de entidades como a Caixa de Aforros Municipal de Vigo (dirixida entón por José Villar, quen sería anos andados alcalde do veciño Nigrán), Foto Iris, Rotulacións Estévez ou Decoracións Ramallosa así como outras entidades que prestaron axuda.

CONCLUSIÓN

Nos oitenta, Aturuxo foi quen de aglutinar un grupo de xente nova, todos eles con menos de trinta anos e a maioría sen compromiso partidario algún, catalizando as expectativas e ambicións dun cambio de rumbo nun municipio que se resistía a espreguizarse. Con procedencias ideolóxicas diversas confluíron para rivalizar dende a cultura cun poder local asentado nas prácticas caciquís de sempre.

Foi expresión dunha cultura de base na que milleiros de persoas militaron naqueles anos por Galicia adiante, con ilusión por transformar un estado de cousas que arripiaba, facéndoo con vimbios modestos pero na confiada crenza de achegar autoestima ao país.

Foron pioneiros en moitos aspectos, con capacidade para combinar trazos culturais de diverso signo, permitindo a confluencia do contorno inmediato, o nacional e o internacional. A mestura da inquedanza polo destino cultural de Gondomar e de Galicia coa preocupación polo futuro da humanidade enxergaban o ton da entidade na raíz universalista do galeguismo máis aberto e poñía de manifesto un compromiso infrecuente na época.

O eco e éxito das súas iniciativas permitiron xerar un incipiente movemento que logrou establecer complicidades con outros actores locais -e comarcais- con clara vocación de non perder o tren do cambio que xa se intuía naqueles anos. Con maior ou menor fortuna, as súas actividades permitiron que pasase algo onde nunca pasaba nada... E non era doado naquel contexto onde non existían políticas culturais públicas recoñecidas como tales, a non ser a domesticación (ou no seu caso a liquidación) das iniciativas “incontroladas”.

Aturuxo deixou un pouso en Gondomar que anos andados sitúano como unha referencia obrigada que non debe caer no esquecemento. Hoxe practicamente ninguén sabe o que foi, por iso paga a pena reivindicar o seu berro. É parte desa nosa memoria que a miúdo nós mesmos somos incapaces de celebrar e poñer en valor. En todo temos referentes que procurar.

29 de Maio de 2019